

הכרעת דין וגזר דין

1. הנקבלת הינה תלמידה שנה רביעית בביה"ס לרפואת שיניים. ביום 16/8/2016 נבחנה הנקבלת במועד א' בבחינה עיונית בקורס "רפואת שיניים משחזרת" אליה הייתה רשומה. הבחינה הורכבה משאלון המכיל 50 שאלות, תשובות רב ברריות וטופס תשובות. טפסי התשובות נבדקים ונסרקים למחשב. הנקבלת נכשלה בבחינה ובהתאם ונקבע מועד לפתיחת המחברות וחשיפת הבחינה. ביום ה- 6/9/2016 התקיימה חשיפת הבחינה. הנקבלת ועוד שלוש תלמידות הגיעו למועד החשיפה. הנקבלת קיבלה לידיה את טופס התשובות המקורי שסימנה במהלך הבחינה, את טופס הבחינה המקורי שלה ואת מאסטר התשובות הנכונות, כמו כן התאפשר לה לשאול שאלות הקשורות לבחינה. ד"ר רוזן הנחתה את התלמידות כי הן יכולות לעשות שימוש בעיפרון לחשב את התוצאה שלהן. תוך כדי המעבר על הבחינה, הבחינה ד"ר גל רוזן, מרכזת הקורס, שהנקבלת כותבת על גבי טופס הבחינה בעט והעירה לה על כך. בסיום המעבר על הבחינה טענה הנקבלת שיש טעות בחישוב התוצאה הממוחשבת שלה וכי למעשה ציונה בבחינה הנו ציון עובר. לאחר שהנקבלת מסרה את טופס התשובות שלה וזה נבדק אל מול טופס המאסטר הבחינה ד"ר רוזן כי חלק מהתשובות בטופס שמסרה הנקבלת נמחקו ושונו בעט בעל גוון כחול שונה. הנקבלת נשאלה על השוני בגוון וענתה "לא שיניתי תשובות ולא רימיתי, אני כותבת במספר סוגי עטים בבחינה" והוסיפה "המצפון שלי נקי, אני לא מרמה". מבדיקת דף התשובות עלה חשד שמדובר בתרמית שעיקרה באמצעות השחרת תשובות מקוריות ושגויות וסימון תשובות נכונות במקומן. לאור החשד המפורט לעיל, ביקשה ד"ר רוזן את ההעתק הסרוק של דף התשובות המקורי של הנקבלת, כפי שנסרק בסמוך לבחינה ונשמר ביחידה לחינוך רפואי. בהשוואה בין דפי התשובות עלה כי הנקבלת זייפה 4 תשובות בדף התשובות המקורי שנמסר לידיה ביום חשיפת הבחינות.
2. הקובלת טענה כי במעשים אלה עברה הנקבלת עבירות של מסירת ידיעה כוזבת ביודעין לאוניברסיטה, רשויותיה, מוריה או עובדיה, או הסתרת מידע ביודעין, או ביצוע מעשה תרמית לשם קבלת זכויות באוניברסיטה, או בקשר ללימודים באוניברסיטה – עבירה לפי סעיף 29.2 לתקנון המשמעת סטודנטים – (תשס"ח) והתנהגות שאינה הולמת את כבוד האוניברסיטה או מעמד של תלמיד, בין אם נעשתה בתחומי האוניברסיטה או מחוץ לה ובין אם נעשתה עקב או בקשר למעמד של תלמיד או לפעילות בקמפוס, הן במישרין והן בעקיפין – עבירה לפי סעיף 29.10 לתקנון המשמעת סטודנטים (תשס"ח).
3. הנקבלת הודתה בעובדות ובאשמה.
4. בין הצדדים התגלתה מחלוקת באשר להיקף העונש הראוי. הקובלת דרשה הרחקה לשנתיים (משנה"ל תשע"ז ותשע"ח) בעוד שההגנה טענה לעונש הרחקה בפועל של שני סמסטרים (א' וב' תשע"ז), בתוספת עבודות שירות במידת הצורך.
5. הקובלת טענה כי נקודת המוצא לאור הוראות התקנון והנחיות ערכאת הערעור צריכה להיות הרחקה לשלושה סמסטרים, ובמקרה שלפנינו קיימות נסיבות מחמירות. ראשית, מדובר בקורס מרכזי ורחב היקף בתואר ברפואת שיניים, ששם דגש (המתבטא גם בציון) על ההתנהלות המקצועית והאתית של הסטודנטים. כמו כן, מדובר בשיטת הונאה מתוחכמת ועזת מצח.

- הקובלת הפנתה למקרה דומה מאוד (43/2013), שם נגזר על הנקבלת עונש של שנתיים הרחקה בפועל, לאחר שערכאת הערעור הקלה בעונשה מהעונש הראוי לטעמה (שלוש שנות הרחקה בפועל) רק בשל העובדה שהמקרה הוא היה תקדימי (נימוק שכמובן לא חל בענייננו).
6. הנקבלת מצידה טענה כי קיימות נסיבות מקילות בעניינה המצדיקות ענישה מופחתת של הרחקה לשני סמסטרים בפועל בתוספת עבודות שירות. הנקבלת הייתה נתונה בלחץ רב עקב סכסוך משפחתי על רקע של כבוד המשפחה, סכסוך שאף הוביל לאשפוזה של סבתה של הנקבלת ולפטירתה. משפחת הנקבלת קשת יום והנקבלת עשתה מאמצים עילאיים על מנת להגיע לאוניברסיטה ולממן את לימודיה במשך שלוש שנים. לאור כך, הנקבלת טענה כי שיקול דעתה לא היה צלול ומדובר במעידה רגעית וחד פעמית. כמו כן טענה הנקבלת כי לא מדובר במעשה מתחכם. להיפך, מדובר במעשה חובבני שאופן ביצועו (לאחר אזהרה מד"ר רוזן, באמצעות עט שונה בצבעו, בשיטה שקל לגלותה ובמבחן עיוני עליו יכלה הייתה לחזור בשנה הבאה) מעיד על כך שדעתה של הנקבלת לא הייתה צלולה. לבסוף, טענה הנקבלת כי קבלת עמדת הקובלת תביא להרחקה של שלוש שנים שלמות, שכן החלטת ד"ר רוזן להכשילה בקורס תביא לכך שתצטרך לחזור על כל שנת הלימודים הרביעית, ובכך יגיע עונש ההרחקה המבוקש לשלוש שנים שלמות, דבר שלא יהלום את חומרת העבירה, אפילו אם עמדת התביעה לגמרי הנסיבות המחמירות תתקבלנה.
7. לאחר התלבטות ארוכה ובירור עם ביה"ס לרפואת שיניים, החלטתי לקבל את עמדתה העקרונית של הקובלת באשר לחומרה היתירה של המעשה, אך להתייחס לצורך לחזור על הקורס ולעכב את סיום התואר בשנה שלמה כחלק מעונש ההרחקה, ולכן קיבלתי את עמדת ההגנה באשר לעונש הראוי.
8. נקודת המוצא לדיון זה היא התקדים שהביאה הקובלת (43/2013). אמנם ישנו תקדים עדכני יותר בעניין הנחיית שיקול הדעת בענישה (5/2015), אך זהו תקדים כללי יותר שמטרתו להנחות את שיקול דעת הערכאה הדיונית במקרים בהם היה לה קודם לכן שיקול דעת רחב מאוד שהביא לשונות גדולה בענישה. במקרה שלפנינו, 43/2013 מהווה התקדים המתאים ביותר שכן עובדות המקרה הנדון בו דומות מאוד למקרה שלפנינו. לפי תקדים זה, סף הענישה הראוי הינו שלוש שנות הרחקה בפועל, ולאורו יש לבחון את הנסיבות המקלות והמחמירות. למעלה מן הצורך, אציין שהייתי מגיע לתוצאה דומה לזאת שהגעתי אליה גם אילו הייתי מחיל את רק את 5/2015.
9. לגבי חומרת מעשי הנקבלת, אמנם אני נוטה לקבל את עמדת הנקבלת שבמעשיה אין את התחכום הרב שמייחסת להם הקובלת, אך אינני רואה בכך חשיבות רבה. זאת משום שמעשיה משקפים עזות מצח של ממש, תוך המשך בביצוע ההונאה גם לאחר שהוזהרה ע"י ד"ר רוזן. הנקבלת גם שיקרה במצח נחושה לגבי מעשיה מיד לאחר שנתפסה, ורק בהמשך החליטה להודות בעובדות ובאשמה. נסיבה מחמירה נוספת היא שמדובר בקורס מרכזי מאוד בתואר, השם דגש על התנהלות מקצועית ואתית.
10. לגבי הנסיבות המקלות, לדעתי ניתן להן המשקל הראוי בהפחתת הקובלת את העונש המבוקש משלוש שנות הרחקה לשנתיים הרחקה בפועל. בניגוד לפרקטיקה הנהוגה בבתי דין אחרים, הקובלת התנהלה באופן שקוף והגון לא דרשה עונש מופרז מטעמים טקטיים, אלא הפחיתה כבר את העונש המבוקש באופן משמעותי, תוך התחשבות ראויה בנסיבותיה המקלות של הנקבלת. כשלעצמי אינני לגמרי משוכנע שיש קשר הדוק בין הנסיבות המקלות להן טענה הנקבלת לבין מעשיה, אך מאחר ואינני חושב שיש פגם בשיקול הדעת של הקובלת בעניין, אני מקבל את

עמדתה שהנסיבות המקלות של הנקבלת צריכות להביא להפחתה של העונש המבוקש משלוש שנים לשנתיים הרחקה בפועל, וזאת למרות חומרת מעשיה של הנקבלת.

11. השאלה שנותרה היא האם משך ההרחקה בפועל צריך לקחת בחשבון את העובדה שהנקבלת תצטרך לחזור על הקורס המדובר באופן שיעכב את סיום לימודיה בשנה. אין לי לא את הסמכות ולא את הרצון להתערב בהחלטה האקדמית של ד"ר רוזן להכשיל את הנקבלת בקורס כולו באמצעות הכשלתה ברכיב של הערכת המדריך, שכן מדובר בהחלטה ראויה ביותר בנסיבות העניין. יחד עם זאת, יש צורך לקחת את ההשלכות של החלטה זאת בחשבון כדי לוודא שהסנקציה המושתת על הנקבלת בפועל, על כל רכיביה, הולמת את חומרת המעשה ואת נסיבותיה האישיות של הנקבלת.

12. יש לציין שאף אחת מהתשובות לשאלה זו איננה נקייה מבעיות: במידה והנקבלת תורחק לשנתיים בפועל, יתעכב סיום לימודיה בשלוש שנים בפועל וכך לא יקבלו נסיבותיה האישיות שום ביטוי, למרות שגם לפי עמדת הקובלת מדובר בנסיבות מקלות שיש להתחשב בהן. מאידך, במידה והנקבלת תורחק לשנה בפועל, חומרת המעשה לא תקבל את הביטוי הראוי לה שכן הענישה הפורמלית תהיה נמוכה אפילו מהסף הכללי שנקבע ב-5/2015.

13. מבין שתי התשובות הלא מספקות, בחרתי באפשרות המקלה עם הנקבלת, שכן המשמעות של הרחקה של שנה בפועל במקרה הזה שקולה להרחקה של שנתיים מבחינת השפעת העונש על הנקבלת. יחד עם זאת, יש להדגיש שאין בכך בכדי להפחית בחומרת המעשה או העונש הראוי לו. הסיבה היחידה שבגללה קיבלתי את עמדת הנקבלת באשר לעונש הראוי היא שמבנה התואר בפקולטה לרפואת שיניים, מוצדק ככל שיהיה מטעמים אקדמיים, איננו יכול להוות סיבה להשית על הנקבלת עונש חמור יותר מזה לו היא ראויה גם לדעת הקובלת.

14. לאור כך, אני גוזר על הנקבלת:

- הרחקה בפועל לשלושה סמסטרים (א' וב' תשע"ז וסמסטר א' תשע"ח), כאשר את הסמסטר השלישי תוכל הנקבלת להמיר בעבודות שירות בהיקף של 50 שעות.
- פסילת הקורס נשוא הקובלנה (רפואת שיניים משחזרת).
- הרחקה על תנאי של שלוש שנים למשך שלוש שנים מיום חזרתה ללימודים.

15. ניתן ביום **08.03.2017** בהיעדר הצדדים. יפורסם ללא שם הנקבלת.

ד"ר עמית פונדיק
סגן ממונה על המשמעת